

## Välkommen till kurs i medicinsk etik

Datum: 2026-01-14  
Tid: Kl. 08.30 – 16.30  
Plats: Cassiopeja, Kosmos, Skaraborgs sjukhus Skövde

Kursen innehåller nedanstående moment, som krävs för godkänd kurs.

1. Lämna in ett eget etiskt patientfall, där du själv varit fundersam kring handläggning eller behandling ur etisk synpunkt, **senast den 7 januari**. Instruktion i bilaga ("Instruktion för berättelse/etisk fallbeskrivning").
2. Föreläsningar om etiska principer, etik och HjärtLungRäddning, livsuppehållande behandling, äldre och barn och ungdom. Etisk analys – varför och hur.
3. Grupparbete med genomförande och redovisning av etisk analys, med inskickade fall som utgångspunkt

### Bilagor:

Instruktion för etisk fallbeskrivning (se nedan)

Etikquiz (se nedan)

Facit etikquiz

Kontakta [skas.st.utbildning@vgregion.se](mailto:skas.st.utbildning@vgregion.se) om ni har praktiska frågor inför kursen.

### Välkommen!

Marianne Engelhart, Björn Havel, Mia Engström, Godfried van Agthoven, Jon Hessman

### Hålltider:

Förmiddagskaffe/the 09.30

Lunch 12.30

Eftermiddagskaffe/the 15.00

## **Instruktion för berättelse, etisk fallbeskrivning**

Skriv en berättelse om ett patientfall/patientmöte som du upplevt som svårt ur etisk synvinkel. Det skall vara något du själv varit med om. Gärna nära i tiden. Det kan vara en situation som du uppfattat mindre bra handlagt eller att det varit olika meningar om utredning och behandling, eller mindre lyckade patientkonsultationer.

Beskriv vad och varför du tyckte det var svårt. Avsluta berättelsen med att formulera den etiska frågeställningen. T.ex. Är det rätt att ...

Kan man avstå... Bör man...

**Lämna in fallet i Lärportalen [snarast, absolut](#) senast den 7 januari 2026.**

Fallen kommer att bli lästa av respektive grupphandledaren i förväg. Därför behöver vi dem i tid.

I grupparbetet kommer var och en muntligt få berätta om sitt fall och tillsammans går vi igenom de skriftligt formulerade etiska frågeställningarna. Gruppen väljer ut ett fall till etisk analys utför denna och redovisar resultatet för alla övriga deltagare.

## Etikquiz

Quizet om etik ska fungera som en påminnelse om vad ämnet innehåller. Du kan lösa och rätta det själv.

Kryssa för det eller de svar som är rätt. Fler än ett svar kan alltså vara rätt på några av frågorna.

---

### Fråga 1

I inledningen till Läkarförbundets etiska regler från 2012 står det att ” Den som valt läkarens yrke har åtagit sig en svår och ansvarsfull uppgift, som kräver goda kunskaper och vilja att följa de etiska krav som läkaren genom årtusenden erkänt vara normgivande. *Det förtroende och den handlingsfrihet som tillkommer läkaren grundar sig på ...*

- A. ... vetenskap och beprövad erfarenhet
    - a. ... de personliga egenskaper och det kunnande som läkaren besitter
  - B. ... dennes strävan att alltid ha patientens hälsa som det främsta målet
  - C. ... principen om människors lika värde
  - D. ... empati, omsorg och respekt
-

## Fråga 2

Att respektera *patientens autonomi* i praktiken innebär att tillgodose en beslutskompetent patients rätt att ...

- A. ... säga nej till en erbjuden behandling och utredning
  - B. ... välja mellan olika tänkbara behandlingsalternativ
  - C. ... få individuellt anpassad information
  - D. ... kräva en viss behandling och utredning, oavsett beräknad nytta för patienten och kostnader för sjukvården
  - E. ... alltid informeras så öppet och ärligt som det går om risker och prognos
- 

## Fråga 3

Att definiera och värdera *beslutskompetens* är svårt. Vilka förmågor brukar man hävda att en patient ska ha för att betraktas som beslutskompetent?

Förmåga att...

- A. ... ta emot information
  - B. ... bedöma information
  - C. ... förstå konsekvenserna av sitt ställningstagande
  - D. ... ta ställning
  - E. ... meddela sitt ställningstagande
-

#### Fråga 4

I vår tid har begreppet *paternalism* fått en dålig klang - men det inbegriper samtidigt viktiga grundprinciper inom medicinen. Vilka?

- A. Att alltid ha patientens bästa för ögonen
  - B. Att patienter som är lika med avseende på diagnos och prognos också bör behandlas (och bemötas) på likartat sätt
  - C. Att använda resurser på ett rättvist sätt
  - D. Att utgå från en humanistisk människosyn i mötet med patienten
  - E. Att undvika det som kan skada
- 

#### Fråga 5

Man refererar ofta till de fyra etiska principerna när etiska frågor inom hälso- och sjukvården diskuteras eller analyseras. Ibland talar man även om en "*nyttoprincip*" som innefattar två av principerna. Dessa behöver vägas mot varandra vid ställningstaganden om en åtgärd är till nytta eller inte för patienten. Vilka två principer handlar det om?

- A. Inte skada - Autonomi
  - B. Inte skada - Rättvisa
  - C. Göra gott - Inte skada
  - D. Göra gott - Autonomi
  - E. Autonomi - Rättvisa
-

## Fråga 6

Vilket av nedanstående påståenden stämmer inte för *livstestamenten eller vårddirektiv*?

- A. Med utgångspunkt från autonomiprincipen bör man som regel respektera de önskemål en tidigare beslutskompetent person gett uttryckt för när han/hon inte längre är beslutskapabel
  - B. Den är svårt att avgöra om den viljeyttring som en beslutskompetent person tidigare i livet formulerat t.ex. angående livsuppehållande behandling fortfarande gäller när hon/han inte längre är beslutskompetent
  - C. Ett problem är hur vårdpersonal ska tolka det som står i vårddirektiv eftersom formuleringarna ofta är allmänt skrivna
  - D. Sjukvården kan bortse från ett skriftligt formulerat livstestamente med önskemål att avsluta livsuppehållande behandling eftersom denna typ av vårddirektiv inte är juridiskt bindande i Sverige
  - E. I många fall är livstestamenten/vårddirektiv till stor hjälp för sjukvården
- 

## Fråga 7

Vilket av nedanstående påståenden överensstämmer inte med den moralfilosofiska teorin *dygdetik*?

- A. Det centrala är karaktärsegenskaperna hos personen som utför handlingen
  - B. Förebilder spelar en stor roll för utvecklingen av dygder
  - C. Personen ska sträva till att utveckla ett förhållningssätt som gör att hen per automatik utför goda handlingar
  - D. Det handlar mycket om att hitta en gyllene medelväg
  - E. Konsekvenserna av en handling har en avgörande betydelse för om handlingen ska anses rätt eller fel
-

## Fråga 8

Riksdagen har gett ut riktlinjer för prioriteringar inom hälso- och sjukvården. En etisk plattform utgör grunden för hur den gemensamma hälso- och sjukvården ska prioritera vad som ska göras för skattemedlen. Vilka är de *tre etiska grundprinciperna för prioriteringar*?

- A. Behovs och solidaritetsprincipen
  - B. Människovärdesprincipen
  - C. Ansvarsprincipen
  - D. Kostnadseffektivitetsprincipen
  - E. Omsorgsprincipen
- 

## Fråga 9

Vad menas med *"den dolda kursplanen"* eller *"hidden curriculum"*?

- A. Den kunskap och de färdigheter som lärarna väger in bedömningen av en examination utan att studenterna har informerats om detta.
  - B. Diskrepansen mellan målformuleringar i kursplan/studiehandledning och den undervisning som i verkligheten ges under kursen.
  - C. Studenternas egna värderingar av vad som är viktigt att kunna och som påverkar närvaron under och engagemanget för vissa kurser/utbildningsmoment
  - D. Det som studenten lär sig i den kliniska miljön, och som i mycket hög grad kan bidra till professionell utveckling, men också till att studenten tar efter icke-önskvärda eller oreflekterade beteenden.
  - E. Samtliga av ovanstående alternativ betraktas som delar av *"den dolda kursplanen"*.
-

# Facit etikquiz

**Fråga 1**

B

**Fråga 2**

A, B, C

**Fråga 3**

A, B, C, D, E

**Fråga 4**

A, E

**Fråga 5**

C

**Fråga 6**

D

**Fråga 7**

A, B, C, D

**Fråga 8**

A, B, D

**Fråga 9**

D